

Kommentar til anmeldelsen af: *Arbejdermuseets årbog 2009*

Af Jesper Jørgensen, Arbejdermuseet & ABA

Vi er selvfølgelig beæret over, at historie-onlines anmelder Martin Kryhl Jensen har anmeldt vores årbog, og vi er kisteglade over, at han faktisk roser to af de seks artikler.

Samlet set er hans indtryk af udgivelsen dog ”lidt blandet”. Især er han ”blandet” i forhold til min artikel om ”Ib Nørlund og de interne magtkampe i DKP i 1970'erne”. Det kommer bl.a. til udtryk ved, at han betegner mine resultater omkring formandsvalget i 1977 som præget af ”tvivlsomme og alt for vidtgående konklusioner” og afdækning af Sovjetunionens ønske om Nørlund som ny formand som en ”tese”, der ”intet som helst” har på sig. Artiklen er således ”metodisk stærkt problematisk” og ”ukritisk og ensidig” i sin kildebrug. Det må betegnes som en ”mindre god” bedømmelse, der kalder på en kommentar.

Hovedanken er min brug af Ib Nørlunds dagbøger som kilde til forhold, der har med Sovjetunionen at gøre. Kryhl Jensen fører imidlertid en ringe argumentation for dette standpunkt. Det er altså ikke tilstrækkeligt at gætte på, at DKP's internationale sekretær og Sovjets fortrolige i Danmark nok bare havde misforstået det hele, og at ikke nærmere specificeret, såkaldt ”autentisk russisk arkivmateriale” formentlig kan dokumentere det modsatte af, hvad min undersøgelse kommer frem til.

Endvidere taler Kryhl Jensens mod bedre vidende, når han fremfører, at PET-kommissionens beretnings udlægning af begivenhedsforløbet er ”langt mere troværdig”. I bedste fald bygger denne rekonstruktion på en andenhåndsberetning (fra dobbeltagenten Oleg Gordijevskij, endda udateret), og det fremstår tydeligt som en formodning fra PET/PET-kommissionens side, at den sovjetiske ambassadør afgjorde udfaldet:

”Som tidligere omtalt blev Moskvas indflydelse på DKP åbenbar i forbindelse med partiformanden Knud Jespersens sygdom og død i 1977. Da det i september stod klart, at partiformanden var alvorligt syg, overlod hans danske læge en kopi af lægejournalen og røntgenbillederne til ambassadør Jegorytjev. Han tog dem med til Moskva, hvor en ledende kræftekspert bekræftede diagnosen og tilføjede, at Knud Jespersen kun havde få måneder tilbage at leve i. Ambassadøren vendte tilbage til København sammen med to ledende embedsmænd fra SUKP's Centralkomités Internationale Departement (ID), hvor de sammen med KGB-residenten og Ib Nørlund drøftede spørgsmålet om Jespersens afløser. Man valgte til sidst at følge ambassadørens råd om at udpege folketingsmedlem Jørgen Jensen. Det fremgår ikke af Gordijevskijs oplysninger, hvilken rolle repræsentanterne for Moskva spillede i formandsvalget, men i hvert fald overtog Jørgen Jensen formandsposten ved Knud Jespersens død i december 1977.”¹¹⁰

[...]

¹¹¹⁰ PET, operationssag: ”Danmarks kommunistiske Parti (DKP)s forbindelse til Sovjetunionens kommunistiske Parti (SUKP), den sovjetiske ambassade i København og KGB”, udateret; ”Forholdet til DKP efter formandsskiftet”, udateret.”[\[1\]](#)

I forhold til dette giver Ib Nørlunds dagbøger helt ny og meget mere detaljeret viden om formandsvalget. Nørlunds centrale placering i partiet og hans nære forhold til de sovjetiske repræsentanter gør, at man kommer helt tæt på forhandlingerne både internt i partiet og mellem DKP og Sovjet. I min artikel citerer og refererer jeg flere indførelser i Nørlunds dagbog fra 1977, bl.a. fra det af PET-kommissionen omtalte møde på den sovjetiske ambassade, der alle entydigt henviser til, at Nørlund var de sovjetiske repræsentanternes foretrukne formandskandidat.

Dagbogen er rigtig nok min hovedkilde, men mig bekendt plejer det ikke at være et problem at bruge dagbøger som troværdig kilde. Normalt regnes en dagbog for at have stor kildeværdi, fordi det er en førstehåndsberetning, nedskrevet samme dag som begivenheden har fundet sted. Jeg er da heller ikke den første til at bruge dagbøger som central kilde.

I øvrigt bakkes Nørlunds gengivelser af de interne overvejelser i DKP op af en anden hovedpersons, Freddy Madsens erindringer fra 2002. Denne kilde inddrages ikke af PET-kommissionen i sammenhængen og min brug af den nævnes heller ikke i anmeldelsen. Ligesom Kryhl Jensen heller ikke nævner, at jeg tager forbehold for at sovjetiske kilder kan belyse sagen yderligere.

For særligt interesserede i DKP's forhold til Sovjetunionen vil jeg henvise til den igangværende polemik mellem Kryhl Jensen og undertegnede i tidsskriftet Arbejderhistorie.